

اقتصاد

<div> <div><div>شنبه ۱۳ مرداد ۱۴۰۳</div></div> <div><div>شماره ۴۱۹۸</div></div> <div><div>Farhikhtegandaily.com</div></div> <div><div>Farhikhteganonline</div></div> </div>

«فرهیختگان» بررسی کرد

اقتصاد

فرهنگیان

حدود ۱۰ ماه از زمان آغاز عملیات ۷ اکتبر حماس

در سرزمین‌های اشغالی می‌گذرد. نگاهی به وضعیت اقتصادی رژیم صهیونیستی نشان می‌دهد برخلاف سفیدشویی رسانه‌های آمریکایی و غربی، این رژیم علاوه بر ناتوانی در به پایان رساندن جنگ در غزه، در اقتصاد نیز وارد یک چرخه مخرب شده است. افزایش هزینه‌های جنگ (برآورد ۶۷ میلیارد دلار)، افزایش هزینه‌های تجارت، افزایش تعطیلی کسب‌وکارها، کاهش ۷۵ درصدی گردشگران خارجی، تنزل رتبه اعتباری و نیز تحریم کالاهای ساخت این رژیم از سوی کمپین‌های خودجوش مردمی تنها بخشی از این تهدیدات است که رژیم اسرائیل را حسابی درمانده کرده است.

کاهش ۷۵ درصدی گردشگران خارجی

هرچند آمریکا و غربی‌ها به سفیدشویی رژیم اسرائیل ادامه می‌دهند، اما افکار عمومی بدون توجه به سفیدشویی رسانه‌های غربی و آمریکایی، اقدام به تحریم رژیم اسرائیل کرده‌اند. در کنار آن ۷ اکتبر موجب شده امنیت در اسرائیل به شدت تضعیف شود. شاهد آن کاهش ۷۵ درصدی گردشگران خارجی این رژیم در ۵ ماهه نخست سال جاری در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته است. براساس این آمارها درحالی در ۵ ماهه نخست اسمال تعداد ۴۹۵ هزار گردشگر خارجی از فلسطین اشغالی بازدید کرده‌اند که این تعداد در ۵ ماهه نخست سال ۲۰۲۳ نزدیک به ۲ میلیون گردشگر بوده است. گزارش‌های داخلی رژیم صهیونیستی نیز نشان می‌دهد به واسطه کاهش ۷۵ درصدی گردشگران خارجی، بسیاری از کسب‌وکارهای کوچک و کسب‌وکارهای وابسته به بخش خدمات و گردشگری به شدت دوران شیوع کووید-۱۹ در سال ۲۰۲۰ آسیب دیده‌اند.

صادرات ترکیه به صهیونیست‌ها صفر شد

یکی از مهم‌ترین اتفاقات پس از ۷ اکتبر، به نتیجه رسیدن تهدیداتی است که کشورهای اسلامی وازجمله مسلمانان به‌طور خودجوش علیه صهیونیست‌ها انجام دادند. یکی از آنها تحریم صادرات ترکیه به اسرائیل بود. آن‌طور که رجب طیب اردوغان اعلام کرده، توقف تجارت با اسرائیل برای تحت فشار قرار دادن این کشور جهت تن دادن به آتش بس در غزه صورت گرفته است. اردوغان طی سخنانی در جمع انجمن مستقل صنعتگران و بازرگانان ترکیه در استانبول گفت: «ما برای وادار کردن اسرائیل به برقراری آتش بس و افزایش کمک‌های بشردوستانه به غزه، اقداماتی انجام داده‌ایم.» وی در همین راستا افزود: «ما عواقب این گامی را که ضمن هماهنگی و مشورت با دنیای تجارت خود برداشته‌ایم، زیر نظر خواهیم داشت.»

صادرات از اینکه این صادرات چگونه جایگزین شده و آیا اینکه به صورت صادرات مجدد از کشور ثالثی تامین می‌شود یا خیر، داده‌های مرکز آمار ترکیه نشان می‌دهد در ماه‌های آوریل و ژوئن ۲۰۲۴ صادرات ترکیه به اسرائیل

به صفر رسیده است. همچنین در گزارش‌های رسمی نهاد‌های صهیونیستی نیز به این موضوع به عنوان یکی از عوامل افزایش هزینه‌های بخش تولید و رشد کسب وکارهای این رژیم اشاره شده است.

۶۷ میلیارد دلار هزینه جنگ برای صهیونیست‌ها

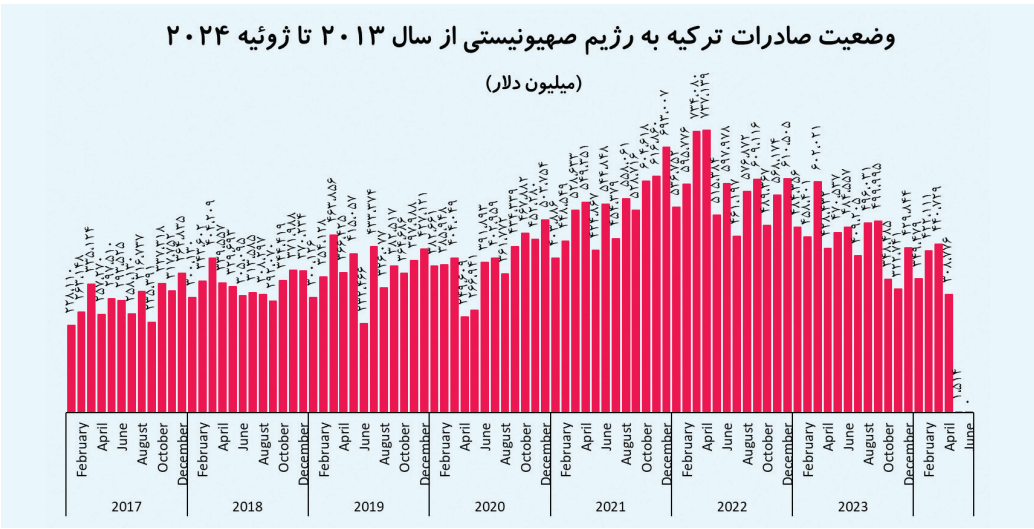
با انعکاس پیامدهای فزاینده جنگ غزه بر اقتصاد اسرائیل، بانک مرکزی اسرائیل هزینه جنگ را تا سال ۲۰۲۵ حدود ۶۷ میلیارد دلار برآورد کرد. کسری بودجه این رژیم در نتیجه افزایش هزینه‌های دفاعی موجب شده هزینه‌های عمومی بین ژانویه تا آوریل ۲۰۲۴ نسبت به مدت مشابه در سال ۲۰۲۳ حدود ۳۶ درصد افزایش یافته و بخش دفاعی ۶۷ درصد از آن را به خود اختصاص داده است. عدم اطمینان بیشتر در نتیجه کاهش رتبه اعتباری این رژیم و همچنین بدتر شدن خطرات ژئوپلیتیکی، موجب شده بار مالی عمومی این رژیم افزایش یافته و با روند رو به رشد اخذ وام بین‌المللی برای تأمین مالی جنگ (حدود ۴۳ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۳) روبه رو شود. کارشناسان پیش بینی می‌کنند هزینه‌های مالی این رژیم بسیار بیشتر از ۶۷ میلیارد دلار باشد. این امر کسری بودجه این رژیم را تشدید می‌کند و بار بدهی عمومی را افزایش خواهد داد، به‌طوری‌که تخمین زده می‌شود کسری بودجه اسرائیل در سال ۲۰۲۴ در ۸ درصد تولیدناخالص داخلی این رژیم برسد.

تعطیلی ۶۰ هزار کسب‌وکار

براساس گزارش شرکت اطلاعات تجاری Coface Bdi، حدود ۹ ماه پس از آغاز جنگ رژیم صهیونیستی با حماس در ۱۷ اکتبر، درمجموع ۴۶ هزار کسب‌وکار مجبور به تعطیلی شده‌اند. افزایش نرخ بهره، هزینه‌های تأمین مالی گران‌تر، کمبود نیروی انسانی، کاهش شدید گردش مالی و عملیات، اختلالات لجستیکی و عرضه و کمک‌های ناکافی دولت از دلایل اصلی این اتفاق ذکر شده است. این گزارش در ادامه می‌افزاید تا پایان سال ۲۰۲۴ انتظار می‌رود تعداد کسب‌وکارهای تعطیل شده به ۶۰ هزار کسب‌وکار برسند. این عدد بسیار نزدیک به رکورد تعطیلی ۷۶ هزار کسب‌وکار در زمان شیوع کووید در ۱۹ در سال ۲۰۲۰ است.

یوئل امیر، مدیرعامل Coface Bdi، به تایمز اسرائیل می‌گوید: «عملابهیج بخشی در اقتصاد وجود ندارد که از پیامدهای این جنگ مصون مانده باشد. کسب‌وکارها با واقعیت بسیار پیچیده‌ای کنار می‌آیند؛ ترس از تشدید جنگ همراه با عدم اطمینان از زمان پایان جنگ درکنار چالش‌های مستمر مانند کمبود کارکنان، تقاضای کم، نیازهای مالی رو به رشد، افزایش هزینه‌های تدارکات و مسائل لجستیکی و اخیرا ممنوعیت صادرات توسط ترکیه همگی بقی کسب‌وکارهای اسرائیلی را در این دوره دشوار کرده‌اند.»

در ادامه این گزارش آمده حدود ۷۷ درصد از مشاغلی که از ابتدای جنگ مجبور به تعطیلی شده‌اند، ۳۵ هزار شرکتی را تشکیل می‌دهند که جزء شرکت‌های کوچک با حد اکثر پنج کارمند بوده و جزء بخش‌های آسیب‌پذیر در اقتصاد هستند؛ چراکه نیازهای مالی فوری بیشتری دارند. به گفته امیر،

قطع ارتباط تجاری با اسرائیل؛ از شیلی تا ترکیه

زهرافتوره‌چی اقتصاددانان

ریشه جنگ لفظی که در حال حاضر بین اسرائیل و ترکیه در حال وقوع است به چند ماه قبل بازمی‌گردد. زمانی که وزیر بازرگانی ترکیه اعلام کرد تا زمانی که اسرائیل اجازه ندهد ترکیه، کمک‌های بشردوستانه خود را به مردم غزه برساند، هرگونه روابط تجاری و اقتصادی را با اسرائیل قطع خواهد کرد و همین کار را هم انجام داد. بررسی بازی قطع روابط اقتصادی بین ترکیه و اسرائیل نشان می‌دهد بازنده اصلی اسرائیل است؛ چراکه واردات اسرائیل از ترکیه بیشتر از واردات ترکیه از اسرائیل است. حجم ارزش تجارت اسرائیل و ترکیه در سال ۲۰۲۳ حدود ۷ میلیارد دلار بود. اسرائیل در میان ۲۰ کشور اولی قرار دارد که کالاهای ترکیه‌ای را خریداری می‌کند. ترکیه در سال ۲۰۲۳ حدود ۵٫۴ میلیارد دلار کالا به اسرائیل صادر کرده است. واردات ترکیه از اسرائیل در همین بازه زمانی حدود ۱٫۶ میلیارد دلار بوده است. عمده صادرات ترکیه به اسرائیل شامل فولاد، کود، سوخت جت، وسایل نقلیه، پلاستیک، دستگاه الکتریکی و ماشین‌آلات و… می‌شود. واردات ترکیه از اسرائیل از سال ۲۰۱۶ به بعد به‌تدریج افزایش یافت؛ این عدد در سال ۲۰۱۶ حدود ۱٫۲ میلیارد دلار بود که در سال ۲۰۲۲ به ۲٫۳۴ میلیارد دلار رسید و نهایتاً در سال ۲۰۲۳ به ۱٫۶ میلیارد دلار کاهش پیدا کرد.

جنگ حماس و اسرائیل باعث شده چهره اقتصادی اسرائیل در جهان تخریب شده و اسرائیل به انزوای اقتصادی دچار شود. اگرچه کشورهای بلوک غرب به‌عنوان متحدان و طرفداران اسرائیل حملات آنها به غیرنظامیان را محکوم نکرده و تحریم اقتصادی و قطع روابط تجاری ایجاد نکردند، اما به‌واسطه اینکه اسرائیل اجازه نمی‌دهد غربی‌ها کمک‌های بشردوستانه خود را به مردم غزه برسانند یک فشار سیاسی اعمال کردند؛ اما این موارد کافی نبود. ترکیه اولین کشور عضو ناتو بود که بعد از جنگ حماس و اسرائیل روابط تجاری خود را تا زمان ایجاد امکان رسیدن کمک‌های بشردوستانه به غزه قطع کرد. دولت شیلی هم ماه گذشته همه همکاری‌ها و فعالیت‌های آموزشی خود را با اسرائیل در خاک شیلی ممنوع اعلام کرد. این کشور همچنین اعلام کرد هیچ

فعالیت این شرکت‌ها به سختی آسیب دیده احیای آنها بسیار دشوار خواهد بود.

به‌گفته مدیر شرکت Coface Bdi، در یک نظرسنجی که اخیراً در میان نمونه‌ای مشکل از مدیران ۵۵۰ شرکت و کسب‌وکار در بخش‌های مختلف در اقتصاد اسرائیل، درمورد تأثیر جنگ بر فعالیت‌های روزمره آنها سوال شده، نتایج نشان می‌دهد ۵۶ درصد پاسخ‌دهندگان گفته‌اند گردش مالی آنها در دوره جنگ کاهش یافته است.

به گفته یوئل امیر، عواقب اقتصادی جنگ جاری بلافاصله توسط مشاغل فعال در بخش‌های ساخت‌وساز، کشاورزی، گردشگری و سرگرمی احساس شده‌اند. طبق این گزارش، از زمان شروع جنگ تاکنون به دلیل نگرانی‌های امنیتی ۸۵ هزار کارگر فلسطینی از صنعت ساختمان‌سازی اسرائیل کنار گذاشته شده‌اند. همچنین بسیاری از کارگران خارجی که در کارگاه‌های ساختمان‌کاری می‌کردند، کشور را ترک کرده‌اند. این امر باعث شده بسیاری از کارگاه‌های ساختمانی به دلیل کمبود کارگر به‌طور کامل تعطیل شوند. به‌گفته مدیرعامل شرکت Coface Bdi، اقدام غیرمنتظره ترکیه در اوایل سال جاری برای تحریم تجارت با اسرائیل، واردکنندگان مصالح ساختمانی-آلومینیوم، پلاستیک و محصولات سیمان- را مجبور کرده برای صنایع داخلی به دنبال منابع جایگزینی باشند که بسیار گران‌تر از کالاهای مشابه ترکیه بوده و هزینه حمل‌ونقل آن نیز نسبتاً بالاست.

براساس این گزارش، اتفاق دیگر افزایش هزینه‌های حمل‌ونقل تجارت اسرائیل با جهان به‌واسطه حملات انصارالله یمن به کشتی‌های اسرائیلی است که موجب شده شرکت‌های کشتیرانی و بیمه‌ها مبالغ بسیار بالایی را برای انجام تجارت با اسرائیل مطالبه کنند.

امیر گفت: «به دنبال تحریم ترکیه، این نگرانی وجود دارد که سایر کشورها نیز با اقدامات مشابهی همراه شوند، زیرا واردکنندگان به دنبال تأمین‌کنندگان جایگزین از کشورهای دیگر هستند. تعرفه‌های بیمه و هزینه‌ها افزایش می‌یابد و دولت باید مالیات‌هایی مانند مالیات بر ارزش افزوده را برای تأمین هزینه‌های جنگ افزایش دهد که به نوبه خود بار سنگینی را بر دوش کسب‌وکارها وارد می‌کند.»

یوئل امیر در پاسخ به سؤالی درباره تلاش‌های دولت برای ارائه کمک‌های اضطراری به مشاغل آسیب‌دیده از جنگ، می‌گوید در ماه ژانویه در میان نمونه‌ای از ۶۰۰ کسب‌وکار از بخش‌های مختلف یک نظرسنجی انجام شد که در آن ۵۲٫۲درصد از مدیران این شرکت‌ها پاسخ دادند که هیچ کمک‌ی ازسوی دولت دریافت نکرده‌اند. براساس یافته‌های این نظرسنجی، تنها ۳ درصد گفته‌اند کمک‌های رضایت‌بخشی دریافت کرده‌اند.

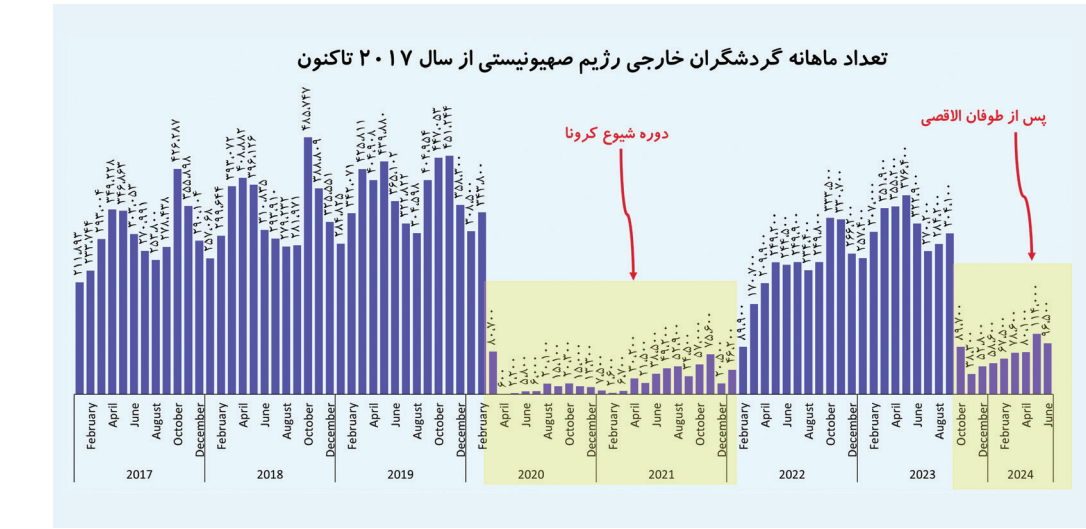
تنزل رتبه اعتباری رژیم صهیونیستی

یکی از اتفاقات حائز اهمیت پس از جنگ غزه، کاهش رتبه اعتباری رژیم صهیونیستی است. این اتفاق به لحاظ اقتصادی پیامدهای منفی در پی دارد. کاهش رتبه اعتباری می‌تواند تأثیرات گسترده‌ای بر

جذابیت کشورها برای سرمایه‌گذاران خارجی، نرخ ارز، سرمایه‌گذاری بخش خصوصی داخل کشور، بازار سهام و بر اعتماد مصرف‌کننده و همچنین الگوهای مخارج مصرف‌کننده بگذارد و به‌طور بالقوه رشد اقتصادی را کاهش دهد.

براساس آخرین گزارش آژانس رتبه‌بندی اس اند پی گلوبال (S&P) با طولانی شدن جنگ اسرائیل و افزایش تنش‌های منطقه‌ای این رژیم با کشورهای منطقه و ایران انتظار می‌رود جنگ با گروه حماس بیش از پیش بینی‌های قبلی به طول بینجامد. اتفاقی که باعث شده موسسه S&P رتبه اعتباری نسبتاً بالای اسرائیل را از A+ به AA- کاهش دهد. در گزارش‌های این موسسه آمده است به دلیل افزایش مخاطرات ژئوپلیتیکی و افزایش هزینه‌های استقراض این کشور، این آژانس رتبه اعتباری اسرائیل را تنزل داده، زیرا اسرائیل با هزینه‌های نظامی و غیرنظامی بالاتری برای جنگ مواجه بوده و احساسات سرمایه‌گذاران جهانی منفی شده است. کارشناسان می‌گویند درحالی‌که دولت هنوز برنامه‌ای برای نحوه تأمین هزینه‌های رو به رشد جنگ ارائه نکرده، افزایش مالیات‌ها اکنون اجتناب‌ناپذیر شده است. در گزارش تایمز اسرائیل آمده است تنزل رتبه اسرائیل در گزارش موسسه S&P کمتر از یک هفته پس از آن صورت گرفت که ایران از بیش از ۳۰۰ موشک بالستیک، پهپاد و موشک کروز برای حمله به اسرائیل استفاده کرد. همچنین موسسه مودیز نیز در ماه فوریه ۲۰۲۴ رتبه اعتباری اسرائیل را یک پله از A۱ به A۲ کاهش و چشم‌انداز خود را به منفی تغییر داد. در گزارش این موسسه، به تأثیر جنگ بر مخارج دولت و همچنین ریسک‌های مالی و سیاسی اشاره شده است. هر دو آژانس رتبه‌بندی، هزینه‌های نظامی دائمی بالاتر و چشم‌اندازهای کلان نامطمئن را به‌عنوان خطراتی می‌دانند که می‌تواند توانایی اسرائیل را برای کاهش انبوه بدهی‌های رو به رشد خود در آینده در محیطی از سیاست داخلی نامووار، مختل کند. پروفیسور زوی اکشتاین، رئیس موسسه سیاست اقتصادی آرون در دانشگاه رایمش به تایمز اسرائیل می‌گوید: «با توجه به رویدادهای اخیر، احتمالاً ۵۰ درصد وجود دارد که در نیمسال آینده به سناریوی بدتری برویم.»

موسسه S&P همچنین هشدار داده که در ۱۲ تا ۲۴ ماه آینده رتبه اعتباری اسرائیل می‌تواند بازهم کاهش یابد. براساس گزارش این موسسه، «اگر تأثیر دیگری‌ها بر رشد اقتصادی، موقعیت مالی و تراز پرداخت‌های اسرائیل بیشتر شود، رتبه اعتباری این رژیم بازهم منفی‌تر خواهد شد.» این موسسه پیش‌بینی می‌کند اقتصاد اسرائیل در سال ۲۰۲۴ تنها ۰٫۵ درصد رشد کند. این بدبینانه‌تر از پیش‌بینی بانک مرکزی اسرائیل برای ۲ درصد در سال جاری است. این آژانس رتبه‌بندی انتظار دارد کسری بودجه دولت اسرائیل در سال ۲۰۲۴ در ۸ درصد تولید ناخالص داخلی برسد که دلیل آن افزایش هزینه‌های نظامی است که بالاتر از هدف ۶٫۶ درصدی تولید ناخالص داخلی تعیین‌شده توسط دولت برای سال جاری است. همچنین S&P هشدار داده اگر کسری بودجه این رژیم در میان مدت بیشتر شود، بدهی دولت در سال ۲۰۲۶ به ۶۶ درصد تولید ناخالص داخلی خواهد رسید.

اسرائیل در نقطه انزوای اقتصادی

بسیاری از تحلیلگران می‌گویند هرچقدر اقتصاد اسرائیل در باتلاق گیر کند، به‌رحال آمریکا او را نجات می‌دهد. اما توجه داشته باشیم تزریق پول آمریکا به اقتصاد اسرائیل، زمانی کارا خواهد بود که بتواند امنیت را هم در کنار آن تضمین کند و تا زمانی که امنیت تضمین نشود، هیچ سرمایه‌گذاری نمی‌خواهد به اسرائیل بازگردد. سرمایه‌های انسانی که اقتصاد اسرائیل را رها کردند، حاضر به بازگشت نخواهند بود. بازگشت این سرمایه‌ها به اقتصاد مستلزم امنیت پایدار است. صلح کوتاه‌مدت نمی‌تواند سرمایه‌گذار را بازگرداند و اقتصاد اسرائیل را باثبات کند. درمان اقتصاد اسرائیل از مسیر سیاست می‌گذرد. وضعیت اقتصاد اسرائیل قبل از اکتبر خوب نبود. تورم جهانی افزایش پیدا کرد و در دنیا سیاست‌های پولی انقباضی دنبال شد. نرخ بهره جهانی افزایش پیدا کرد. این عوامل سبب شد تقاضا برای کالاها و محصولات اسرائیل کاهش پیدا کند. اولین صنعتی که از رکود جهانی رنج برد، صنعت فناوری اطلاعات و فناوری پیشرفته و همچنین استارت‌آپ‌ها بودند. اقتصاد اسرائیل قبل از جنگ حماس و اسرائیل درجا می‌زد اما بعد از جنگ ضربه به تمام بخش‌های اقتصادی وارد شد. قبل از جنگ ضربه اصلی به صنعت فناوری و ساخت‌وساز وارد شد. بعد از جنگ همه بخش‌ها اعم از صنعت، کشاورزی و… تحت تأثیر قرار گرفتند؛ به‌گونه‌ای که این بخش‌ها نمی‌توانند روی پای خود بایستند و دولت نیز از آنها حمایت نمی‌کند. قرار است ۶۷ میلیارد دلار صرف جنگ شود. اعتراضات مردم اسرائیل و مردم جهان نیز افزایش یافته است. اسرائیل به نقطه‌ای رسیده که به انزوای اقتصادی نزدیک می‌شود. آمریکا تنها زمانی می‌تواند اسرائیل را از انزوای اقتصادی نجات دهد که صلح پایدار و بلندمدت در اسرائیل ایجاد شود.

پی‌نوشت

منبع مطلب، صفحه یوتیوب زهرافتوره‌چی اقتصاددان و عضو هیات علمی دانشگاه محقق اربیلی است.

۱۶